

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kristýna Brunclíková

Komentovaný překlad: Hill, Myrtle. *Women in Ireland: A century of change*. Blackstaff Press: Belfast, 2003 (kap. 2, str. 51-65)

Translation with commentary: Hill, Myrtle. *Women in Ireland: A century of change*. Blackstaff Press: Belfast, 2003 (ch. 2, pp. 51-65)

Praha

Vedoucí práce:

Mgr. Šárka Tobrmanová, D. Phil.

2011

Chtěla bych na tomto místě poděkovat Mgr. Šárce Tobrmanové, D. Phil. za její pomoc a cenné připomínky. Dále bych chtěla poděkovat všem, kdo mě při studiu podporují.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V

dne...

podpis

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je vypracovat překlad a následně komentář k tomuto překladu, který se zaměří na překladatelskou analýzu originálu, metodu překladu, typologii překladatelských problémů a překladatelských posunů. Překládaný text pochází z knihy *Women in Ireland: A century change* od autorky Myrtle Hill. Kniha pojednává o roli irských žen v důležitých událostech, které se v Irsku odehrály v průběhu dvacátého století. Přináší také zajímavé informace o každodenním životě žen. Kniha obsahuje velké množství irských reálií a také citací, z nichž některé pocházejí z textů asi sto let starých. Převod reálií a citací bude jedním z hlavních překladatelských problémů.

Klíčová slova: překlad, překladatelská analýza, metoda překladu, překladatelské problémy, Irsko, ženy, 20. Století

Abstract

This bachelor's thesis consists of a translation and a commentary covering four points: translation analysis of the original, translation method, typology of translation problems and shifts. The translated text is a part of a book *Women in Ireland: A century change* written by Myrtle Hill. The book gives an account of the involvement of Irish women in important events which took place in Ireland in the 20th century. It also brings interesting information about their everyday life at that time. It contains much information about Irish culture and politics of that time and many citations from texts which are about hundred years old. The translation of the citations and the culture-bound facts will be a major challenge.

Key words: translation, translation analysis, translation method, translation problems, Ireland, women, 20th century

OBSAH

1. Překlad.....	7
2. Komentář.....	23
2.1. Úvod.....	23
2.1.1. Výběr textu.....	23
2.2. Překladatelská analýza.....	24
2.2.1. Vnětextové faktory.....	24
Čas a místo.....	24
Autor.....	24
Adresát.....	24
Funkce.....	25
2.2.2. Vnitrotextové faktory.....	25
Téma a obsah.....	25
Kompozice.....	25
Presupozice.....	26
Lexikum.....	26
Lexikum v citacích a nezapojených úryvcích.....	27
Syntax.....	28
Syntax v citacích a nezapojených úryvcích.....	29
2.3. Metoda překladu.....	31
2.4. Překladatelské problémy a posuny.....	32
2.4.1. Reálie.....	32
2.4.2. Lexikum.....	35
2.4.3. Syntax.....	43
2.4.4. Interpunkce.....	44
2.4.5. Organizace textu.....	44
2.5. Závěr.....	46
Seznam použité literatury	
Přílohy: text originálu	

1. Překlad

Kapitola 2

Dvojitá identita

Chceme se podílet na správě Irska ne proto, že by muži selhali, ale proto, že na to ženy jako loajální občanky a inteligentní lidské bytosti mají nezadatelné právo.¹

O občanské angažovanosti irských žen na přelomu devatenáctého a dvacátého století se toho napsalo už hodně. V průběhu desetiletí, kdy Irsko trpělo občanskými nepokoji, světovou válkou a dramatickými změnami politického uspořádání, se do historie zapsala i malá, aktivní skupina žen, které dávaly své postoje hlasitě najevo. Ženy se sice podílely na politických a sociálních kampaních i v předcházejícím období, zvláštní pozornost ale zasluhují právě jejich aktivity z let 1880 až 1920. Ideály, za které bojovaly, kterým věnovaly svůj čas a energii, byly různé a někdy si odporovaly, ovlivnily však životy několika dalších generací irských žen. V této době ovšem docházelo k převratným kulturním, ústavním a právním změnám na politické mapě celé západní Evropy, a proto je důležité vnímat vývoj v Irsku v jejich kontextu. Střety a debaty uvnitř národa se odehrávaly na pozadí měnících se ideologií, procesů a postojů, které pomohly určit tvář nového století. Vzájemným působením domácích a cizích vlivů vznikaly situace, jež sice nebyly v žádném případě ojedinělé, přesto však vykazovaly mnoho specificky irských rysů.

V této době plné sporů, polemik a vášnivého idealismu se činnost nejrozličnějších ženských hnutí do značné míry překrývala. Stejně osobnosti se objevovaly u sufražetek, pacifistek, odborářek, nacionalistek či unionistek, a protože může být těžké od sebe jednotlivé proudy oddělit, je dobré mít na paměti, že ani samotné ženy mezi nimi často nerozlišovaly. Pro mnohé z nich byl boj za jeden ideál nerozlučně spjat s jiným, jednotlivá práva a svobody totiž vnímaly jako neoddělitelnou součást širší politické či ideologické problematiky. Hraběnka Markieviczová v roce 1913 napsala, že tři velká hnutí v tehdejšímu Irsku – nacionalistické, ženské a labouristické – „všechna bojují za stejnou věc – za větší svobodu“.² Přestože historici rádi zaměřují svou pozornost právě na tyto vazby, je jasné, že některé ženy tehdy viděly nejlepší cestu k politickému pokroku v zachování, ba posílení unie s Británií. I

¹ *Bean na hÉireann*, Helena Moloney (ed.) roč. 1, č. 3 (Leden 1909)

² cit. v Rosemary Cullen Owens, *Smashing Times: A History of the Irish Women's Suffrage Movement 1889–1922* (Dublin, 1984), s. 74

feministky občas zastávaly navzájem si odporující politické postoje. Toto nebezpečí jim hrozilo stejně jako všem ostatním uskupením.

BOJ ZA VOLEBNÍ PRÁVO

Kampaň za volební právo žen v Irsku, severním i jižním, je častým předmětem feministického historického zkoumání. Vývoj na ostrově odrážel do značné míry vývoj v Británii: nejdříve vznikly malé skupinky ve velkých městech jako Belfast a Dublin³, a poté vznikaly stále rychleji další, s tím jak se debata o ženském volebním právu dostávala do povědomí veřejnosti a nabírala na obrátkách. Rozmanitost ženských názorů, jejichž společným cílem bylo získat právo volit do parlamentu, se odráží v široké škále skupin existujících na počátku dvacátého století: Irish Women's Suffrage and Local Government Association (IWSLGA, Sdružení irských žen za volební právo a místní samosprávu), Munster Women's Franchise League (Liga munsterských žen za volební právo), Conservative and Unionist Women's Franchise Association (Konzervativní a unionistické sdružení za volební právo žen), Church League for Women's Suffrage (Církevní liga za volební právo žen), Irish Catholic Women's Suffrage Society (Irská katolická společnost za volební právo žen). Podobně jako vyhraněné skupiny, zahrnovaly i některé obecné spolky pestré směsí politických názorů. Marie A. Johnsonová z Ulster Women's Suffrage Centre (Centrum za volební právo žen v Ulsteru) ostatně poznamenala:

Měli jsme unionistky jako Dr. Bellovou, nacionalistky jako Winifred Carneyovou a sestry Boylanovy, liberálky jako paní Bennettovou, Russellovou a McCrackenovou, já patřila k labouristkám stejně jako paní Adamsonová, a paní Kavanaghová patřila k Sinn Fein. Pro liberálky to bylo obzvlášť tvrdé, protože naše činnost byla zaměřena proti Asquithově vládě.⁴

Zatímco naděje sufražetek kolísaly v závislosti na širším dění v parlamentu, Asquithova vláda se ukázala být bezpochyby mimořádným zklamáním.

Aktivismus sufražetek

Elizabeth Hutchinsonová vzpomíná na návštěvy členek organizace Women's Social and Political Union (WSPU, Ženská sociální a politická unie), které u ní doma často probíhaly poté, co se její matka v roce 1910 přidala k belfastské větvi hnutí za ženské volební právo:

³ V roce 1872 založila Isabella Todová v Belfastu spolek North of Ireland Women's Suffrage Society. Dublin Suffrage Society, založená roku 1876 Annou Haslemovou se v roce 1901 přejmenovala na Irish Women's Suffrage and Local Government Association.

⁴ Strojopis popisující činnost sufražetek v Belfastu, který Marie A. Johnsonová poslala André Skeffingtonovi, PRONI, T/3259/2/7

V ulici Donegall Place v Belfastu stála velmi oblíbená cukrárna a čajovna, jmenovala se Carlton. Jejím poznávacím znamením byla černobíle proužkovaná kartonová krabice na zákusky, ve které se výborně nosily dorty a stejně tak dobře se v ní skryly podpalovače. Vždycky když k nám přišla některá z členek WSPU na návštěvu, podával se k čaji dort. Maminka a dvě další členky výboru byly pod policejním dohledem. Oněm dvěma dámám činilo velké potěšení přivádět do rozpaků policejní detektivy, kteří je měli sledovat. Rády chodily do jednoho z těch velkých obchodních domů ve městě, kde si to zamířily rovnou do oddělení spodního prádla/korzetů nebo na dámské toalety a tam si pak třeba hodinu četly knihu. Dalším jejich trikem bylo najít mladou prodavačku a svěřit se jí s podezřením, že je sleduje nějaký muž. Často je pak nechala odejít zadním vchodem. Když šli mí rodiče do divadla nebo na operu, zamluvil můj otec dvě sedadla v jedné řadě a jedno sedadlo v řadě za nimi – pro detektiva. O studených deštivých nocích jsme detektiva, který měl zrovna službu, dost často pozvali na šálek čaje a sendvič. Tyto ohledy se nám vyplatily: jednou prozradil jeden z detektivů mému otci, že do našeho domu má té noci vtrhnout policie. Po jejím příjezdu nebyla po návštěvnicích nikde ani stopa, natož po krabici z cukrárny Carlton, a ještě dlouho poté jsme nedostávali tolik dortů.

Elizabeth Hutchinsonová, “Reminiscence“ (Vzpomínky), nepublikovaný rukopis v držení autorky

Irští liberálové byli už tak dost nejednotní ohledně „Home Rule“ – míry irské nezávislosti, zahrnující vytvoření nezávislého irského parlamentu. Strana Ulster Unionist Party (UUP, Strana ulsterských unionistů) byla vehementně proti, zdálo se jí, že návrh zachází příliš daleko, zatímco radikálním nacionalistům připadal naopak málo odvážný. Ať už se ale jejich názory na ostatní aspekty politického uspořádání Irska lišily jakkoli, žádná z hlavních politických stran, s výjimkou malé, ale sílící labouristické strany, nepodporovala boj žen za volební právo. Jednotliví muži sice byli ochotni spojit své jméno s hnutím sufražetek, ve veřejných debatách však nakonec většinou převážily širší politické zájmy. Například strana Irish Parliamentary Party (IPP, Irská parlamentární strana), trvající na legislativním oddělení Irska od Británie a v roce 1912 udržující rovnováhu sil v parlamentu ve Westminsteru, považovala za nezbytné „ochránit v zájmu Home Rule vládu liberálů před podvrtnými následky volebního práva žen“ a téhož roku hlasovala jednoznačně (v poměru 71 hlasů ku 5) proti jeho zahrnutí do svého návrhu zákona o Home Rule.⁵ Ani strana unionistů nechtěla

⁵ Cit. v Owens, *Smashing Times*, s. 49

odvádět svoji pozornost od veledůležité otázky politického uspořádání, natož aby čas v parlamentu věnovala diskuzi o ženském volebním právu.

K určitému posunu v zastoupení žen docházelo na úrovni místních samospráv. Od roku 1896 mohly ženy vlastníci majetek v určité výši kandidovat do funkce „Strážce chudých“ (Poor Law Guardian). Za tři roky vykonávalo tuto funkci 85 žen, což dávalo tušit, že existuje mnoho dalších žen, které jen čekají na to, až dostanou příležitost projevit svůj talent a své schopnosti. Právo volit obecní zastupitele dal irským ženám v roce 1898 zákon o místních samosprávách a od roku 1911 se ženy mohly podílet i na správě jednotlivých hrabství a měst. Jistě šlo o vítanou změnu, Rosemary Cullen Owensová nicméně poznamenala, že není nutno jásat, a to tím spíš, že Irsko pouze „dohrnulo“ zákony v Británii dávno platné. Přestože na politické úrovni tedy nepochybně docházelo k určitému vývoji, stále se zdálo, že „čím vyšší funkce, tím déle zůstává ženám nedostupná“.⁶

Rostoucí netrpělivost a frustrace, které tento stav v Británii vyvolával, se v Manchesteru v roce 1903 odrazily v založení Women's Social and Political Union (WSPU, Ženská sociální a politická unie). Aby přitáhla ke svým požadavkům dostatečnou pozornost veřejnosti, byla tato skupina připravena jít za hranice zákona a dokonce i uchýlit se k násilí. O pět let později následovaly jejího příkladu Hanna Sheehy-Skeffingtonová a Margaret Cousinsová při zakládání organizace Irish Women's Franchise League (IWFL, Irská liga za volební právo žen), jejímž cílem bylo prosadit článek o „hlasech pro ženy“ do návrhu zákona o Home Rule a poté zajistit, aby návrh prošel parlamentem. Za čtyři roky se liga mohla pochlubit tisícem členek. IWFL sice zdůrazňovala svoji nezávislost na organizaci anglických militantních sufražetek, přesto se tyto dvě skupiny vzájemně podporovaly. WSPU pochopila, že získat podporu irské lobby je důležité, pravidelně proto Irsko navštěvovala a členky IWFL ji často doprovázely, případně se při veřejných vystoupeních představitelky obou organizací na pódiu střídaly.

Počet skupin a spolků bojujících za volební právo žen se rychle zvyšoval a brzy se objevily i první pokusy vytvořit zastřešující organizaci, která by všechny aktivity koordinovala. Poprvé se tato myšlenka objevila nejspíše ve spolku Lisburn Suffrage Society (Spolek lisburnských sufražetek). Konečně v roce 1911 zakládají Dubliňanky Louie Bennetová a Helen Chenevixová organizaci Irishwomen's Suffrage Federation (IWSF, Irská federace sufražetek). Do června 1913 se k ní přičlenily dvacet různých spolků. Zajímavé je, že

⁶ *Ibid.*, s. 32

asi 70 % z nich spadalo pod Severní výbor IWSF, a odráželo tak sílu ženského hnutí za volební právo v provincii Ulster.⁷ Celkové statistiky činnosti sufražetek ovšem není snadné sestavit, na což trefně poukázal i úvodník týdeníku *Irish Citizen*:

Ptát se na čísla je zbytečné ... Velké otázky ještě nikdy nebyly zodpovězeny spočítáním hlav ... Rozhodlo je silné vědomí práva a spravedlnosti, které umožňuje hrstce odhodlaných jedinců strhnout s sebou davu nevědoucích a váhavých, sobců a cyniků.⁸

Většina těchto „odhodlaných jedinců“, bojujících za ženské volební právo, pocházela ze střední třídy a mnoho z nich patřilo stejně jako Skeffingtonová k oné generaci výřečných, motivovaných mladých žen, jež využily rozšiřujících se možností vzdělávání a poté zjistily, že jejich ambice plně se podílet na společenském a politickém životě nemohou dojít naplnění. Skeffingtonová při svém vstupu do IWSLGA poznamenala: „Když jsem nastoupila na univerzitu, s podivem a znechucením jsem zjistila, že jsem řazena mezi zločince, malé děti a šílence. Jako žena jsem v očích společnosti byla ve skutečnosti ještě méně.“⁹ Dobové zdroje dokládají, že právě tento sdílený pocit rozhořčení byl pro ženy zásadní motivací ke změně. Muži ze středních vrstev se účastnili politického života v čím dál větší míře, není proto divu, že jejich pokrokovější ženské protějšky také začaly požadovat podíl na moci. Mnohým z nich – nejspíše většině těch s jasně formulovanými požadavky – šlo o rovnost pohlaví: ženy obdrží volební právo za stejných podmínek jako muži, tedy na základě vlastnictví majetku v určité výši. V „Desateru sufražetky“, které vyšlo v týdeníku *Irish Citizen* 10. května 1913, se jasně stanoví, že cílem není získat volební právo pro všechny ženy, „neboť ne všichni muži mají volební právo. Aby muži mohli volit, musí splňovat určité podmínky ... žádáme, aby ženy, které splňují tyto podmínky, měly stejné volební právo“.¹⁰ Ovšem ne všechny sufražetky s tímto postojem souhlasily a mnohé se zasazovaly o to, aby bylo volební právo dále rozšířeno a poskytnuto i dalším skupinám obyvatel. Marion Dugganová z IWFL věřila, že je nezbytně nutné zapojit do boje za volební právo pracující ženy. Jedině tak mohly být podle ní vyslyšeny jejich požadavky týkající se lepších platových a pracovních podmínek. Zvláštní důležitost byla tomuto problému připisována v Belfastu, kde „vykořisťované dělnice bez možnosti ovlivňovat politické dění, a vymoci si tak nezbytné živobytí, nemají fakticky žádný prostředek k dosažení legislativních změn, které požadují“.¹¹ Není proto divu, že se Severní

⁷ Diane Urquhart, *Women in Ulster Politics, 1890–1940* (Dublin, 2000), s. 11–12

⁸ Úvodník, *Irish Citizen*, 10. května 1912, cit. v Louise Ryan, *Irish Feminism and the Vote: An Anthology of the Irish Citizen Newspaper 1912–1920* (Dublin, 1996), s. 15

⁹ Cit. v Owens, *Smashing Times*, s. 39

¹⁰ Cit. v Ryan, *Irish Feminism and the Vote*, s. 16

¹¹ *Irish Citizen*, 28. prosince 1912

výbor snažil získat pracující ženy na svou stranu, k čemuž využíval taktiky vyzkoušené celou generací evangelických kazatelů, například shromáždění u bran továren v době polední přestávky nebo vystoupení řečníků přímo na ulici.

Sufražetky ale nerozděloval jen různý sociální původ. Ten byl pouze jednou z námitek, které společnost vznášela proti udělení volebního práva ženám. Ti, které děsily pouhé odvážné způsoby moderní ženy, museli výřečnou, asertivní bojovnici za ženské volební právo přímo nenávidět:

Pánský střih sporého odění moderní ženy, krátké sukně, svobodomyslné odhalování kotníku, často obnažené hrdlo a šíje, a to i na ulici, klobouk sebevědomě naražený na stranu, zakrývající zcela oči i vlasy... Možná je to praktické a pohodlné, ale rozhodně ne ženské, důstojné a pěkné.¹²

Militantní sufražetky v Belfastu

Militantní odpor Dorothy Evansové a Madge Muirové, členek anglické organizace sufražetek, WSPU, vyvolal v roce 1914 pozdvižení nejen mezi sufražetkami, ale i mezi širší veřejností, jak naznačuje zpráva z týdeníku *Irish Citizen*:

„V Belfastu stále panuje skutečná revoluce. Ať už liberálové a jejich irští spojenci říkají o „podvodu“ ulsterských radikálů vedených Sirem Edwardem Carsonem cokoliv, radikální bojovnice za ženské volební právo, které v Belfastu vyvěsily vlajku WSPU, žádné podvodnice rozhodně nejsou. Náš názor (který tento týden vyjádřil i pan T. M. Healy), že v Irsku by boj za ženské volební právo měly organizovat spolky irské, militantní i nemilitantní, zůstává nezměněn. Přesto si nemůžeme nepovšimnout, jak je vláda ve svém postoji nekonzistentní, což plně odhalilo zatčení slečny Dorothy Evansové a dalších militantních sufražetek v Ulsteru.

Slečna Evansová minulý týden účinně protestovala proti tomu, že byla nespravedlivě zatčena, zatímco Sir Edward Carson byl ponechán na svobodě. V důsledku toho jí byla zamítnuta možnost propuštění na kauci při příštím vzetí do vazby. Slečna Evansová spolu se slečnou Muirovou okamžitě poté začaly držet hladovku a odmítaly pít. Díky tomu byly v neděli po čtyřech dnech, kdy se jídla a pití ani nedotkly, propuštěny, otřesně zesláblé otravou, kterou tento způsob protestu vyvolává. Dle našich informací jim během hladovky nebyly odpírány žádné výsady, kterým se obvykle těší obvinění s možností propuštění na kauci. Předpokládáme, že toto zlepšení v irské byrokracii je trvalé a ne náhodné. (Historie si

¹² Nora Tynan O'Mahony, "The Mother", *The Irish Monthly*, sv. 91 (1913), cit. v Maria Luddy, *Women in Ireland: A Documentary History 1800 – 1918* (Cork, 1995), s. 18

jistě bude pamatovat, že prvním irským hladovkářům byly tyto výsady ve vězení Mountjoy odepřeny, ale paní Sheehy-Skeffingtonové, další odsouzené s možností propuštění na kauci, během její poslední hladovky už odepřeny nebyly.) Ani uvězněním Dorothy Evansové a Madge Muirové, ani výhružkami, že budou jejich přítelkyně z Belfastu obviněny ze spiknutí, se zatím nijak nepodařilo zastavit jejich tamní militantní kampaň. Právě naopak – byl zapálen další dům, jehož hodnota se odhaduje na 10 000 liber, v sídle unionistů byla rozbíjena okna, došlo k útoku na vlakové nádraží Bangor. Kdy vláda konečně pochopí, jako se jí to zjevně podařilo v případě ulsterských radikálů, že řešit ženskou otázku silou je marné a že je naopak třeba opravdu odstranit křivdy, které vedou až k použití takového násilí? Přitom řešení je jednoduché – dát ženám volební právo. Dorothy Evansová a Madge Muirová byly v úterý příliš slabé na to, aby se mohly dostavit k soudu. Jejich případ byl proto o týden odložen. Nelidský trest dvouměsíčního odnětí svobody pro slečnu Mabel Smallovou za rozbití okna v ústředí unionistů vyvolal mnoho nesouhlasných reakcí i v těch částech Belfastu, které sufražetky nepodporují.

Irish Citizen, 18. dubna 1914

Co se katolické církve týče, ta se nechala slyšet, že „udělení volebního práva ženám je neslučitelné s katolickým ideálem jednoty rodinného života“.¹³ Zatímco představitelé konzervativců a tradicionalistů vyjadřovali své názory v časopisech a jiných periodikách, většina lidí vnímala kampaň sufražetek jako okrajovou záležitost v běžném životě i politice. Naneštěstí pro sufražetky zastávali tento názor i irští politici. V létě roku 1912 byl názor mnohých stran zcela jasný. O jejich negativním postoji svědčilo zamítnutí několika návrhů zákona o ženském volebním právu – tzv. Conciliation Bills, které se snažily o kompromis. Představitelkám IWFL připadalo, že už vyčerpaly všechny ostatní možnosti, a rozhodly se proto pro militantní činy, které by veřejnost více zasáhly. Ostatně pokud byli unionisté ze severu Irska připraveni uchýlit se k násilí, aby dosáhli změn v návrhu zákona o Home Rule, který už prošel nejrůznějšími stádii schvalování v parlamentu, proč by sufražetky nemohly udělat to samé?¹⁴ V londýnském vězení si několik členek IWFL odpykávalo trest za házení

¹³ Cit. v Owens, *Smashing Times*, s. 41

¹⁴ Margaret Ward, *Hanna Sheehy Skeffington: A Life* (Cork, 1997), s. 77. Ulsterští unionisté reagovali na přijetí třetího návrhu zákona o Home Rule násilím. Oznámili, že jsou odhodláni použít sílu, aby zabránili jeho uvedení do praxe. Ulster Volunteer Force byla sice oficiálně založena v roce 1913, ale ozbrojená cvičení pro případ vypuknutí občanské války už byla v plném proudu. Na konci roku 1913 byla založena Irish Volunteer Force, která sjednotila nacionalisty za účelem obrany legislativní nezávislosti Irska.

Jonathan Bardon, *A History of Ulster* (Belfast, 1992) s. 439–43

kamenů už v roce 1910,¹⁵ v Irsku však k prvnímu zatýkání sufražetek došlo až 13. června 1912 (za rozbíjení oken). Všechny osm obviněných tehdy odmítlo možnost zaplatit pokutu ve výši čtyřiceti šilinků a šlo raději do vězení, což vzhledem k jejich úmyslu přitáhnout co nejvíce pozornosti nepřekvapí.¹⁶

Půda pro otevřené nepřátelství mezi sufražetkami a jejich odpůrci byla připravena. Radikalismus se však stal dalším dělícím prvkem i uvnitř feministického hnutí. Nesouhlas s radikálním směřováním projevila řada jednotlivých žen i celých organizací a některé ženy přešly od militantních skupin k nemilitantním a naopak.¹⁷ Skeffingtonová trvala na tom, že utlačovaní by měli využít všech dostupných prostředků, Benettová naopak věřila, že „silou či nátlakem ještě nikdy nebylo dosaženo žádného opravdového vítězství“.¹⁸ Situaci ještě více komplikoval dramatický radikalismus anglických sufražetek, které nejen, že v Irsku jednaly bez předchozí rady se svými irskými protějšky, ale zároveň si znepřátelily významnou část nacionalistů prohlášením, že dokud ženy nezískají volební právo, neměl by projít ani zákon o Home Rule. V červenci 1912 byl premiér Asquith během návštěvy Dublinu napaden třemi členkami WSPU, které se také pokusily zapálit Královské divadlo. Dvě z nich byly Angličanky a ty začaly po zatčení držet hladovku, což vedlo k tomu, že musely jako jediné dvě militantní sufražetky usvědčené v Irsku vytrpět brutální krmení násilím, přestože hladovku drželo celkem dvanáct sufražetek. Skeffingtonová později poznamenala: „Hladovka byla tehdy poměrně novou zbraní. Kdybychom jen věděli, kolik vězňů nás bude později následovat!“¹⁹

Radikalismus nepochybně přilil oleje do ohně a přispěl jak ke zvýšení napětí mezi sufražetkami, tak k vyostření veřejné debaty o jejich činnosti. Příhlížející, kteří byli předtím pouze zvědaví, teď častěji zaujímal nepřátelský postoj. Skeffingtonová vzpomíná na

¹⁵ Margaret Robinsonová, ředitelka malé soukromé školy ve Whiteheadu poblíž Belfastu, se připojila k tamní větvi WSPU a začala s pouličním prodejem novin WSPU, nazvaných *Votes for Women*. V roce 1911 se s Dr. Elizabeth Bellovou vydala předložit parlamentu petici a vzala si k tomu do kapsy pár kamenů. Byla zatčena za rozbíjení výloh na náměstí Piccadilly Circus. Přepis nahrávky rozhovoru s M. Robinsonovou, Cleggan, hrabství Galway, bývalá sufražetka v Belfastu, 1975, PRONI, Tp. 35

¹⁶ První čtyři ženy byly odsouzeny ke dvěma měsícům vězení, druhé čtyři k šesti měsícům.

¹⁷ Bushmillský spolek „hluboce zarmoutilo, že militantní sufražetky systematicky napadají soukromý majetek“. Dopis paní Heronové z Hollywoodu, která přešla z Belfast Women's Suffrage Society k nemilitantní Hollywoodské odnoži, 29. dubna 1912, PRONI T/3259/1/6. 16. dubna 1913 se odnož Irish Women's Suffrage Society v Derry rozhodla „přerušit styky s belfastskými militantními sufražetkami a přidružit se k IWSF. Dopis Robiny Gambleové z Londonderry zaslaný M. Robinsonové 16. dubna 1913, PRONI T 3259/1/7

¹⁸ Cit. v Margaret Ward, „Nationalism, Pacifism, Internationalism: Louie Bennett, Hanna Sheehy-Skeffington and the Problems of “Defining Feminism“, v Anthony Bradley a Maryann G. Valiulis (ed.), *Gender and Sexuality in Modern Ireland* (Amherst, 1997), s. 60–84, s. 64

¹⁹ Cit. v Rosemary Cullen Owens, „Votes for Women“, *Labour History News*, sv. 9 (léto 1995), s. 15–19, přetištěno v Alan Hayes a Diane Urquhart (ed.), *The Irish Women's History Reader* (London, 2001), s. 37–43, s. 41

shromáždění v Limericku, kde musela čelit rozvášněnému davu: „Když jsem se snažila uniknout, ženy – ty jednájí vždycky rychle – mi strhly z hlavy klobouk. Pak se na mě nalepil špinavý postarší otrapa, táhlo z něj pivo, a zařval: ‚Ty seš ta sufražetka?‘ Odpověděla jsem: ‚Ano.‘ Pak mi mocně plivnul do tváře.“²⁰ Radikalismus mohl mít i jiné nepříjemné následky: Když Skeffingtonovou propustili z vězení Mountjoy, obdržela výpověď z Rathmines College of Commerce (Rathmineská vysoká škola obchodní), kde učila na částečný úvazek. Stejný osud postihl i Georginu Manningovou, která také učila v Dublinu. Naproti tomu další uvězněné sufražetce, Mabel Smallové, umožnilo rozhodnutí výboru Belfast Technical College (Belfastská technická univerzita) v učitelské dráze pokračovat, protože se zavázala, že se činnosti militantních sufražetek bude účastnit jen během školních prázdnin.²¹

Radikalismus sufražetky sice rozděloval, závažnější však byl pravděpodobně jejich ideologický střet s nacionalismem. Někteří nacionalisté se totiž obávali, že kdyby se v parlamentních debatách, které byly už tak dost složité a obtížné, věnovali i tématu volebního práva žen, mohli by vážně ohrozit přijetí návrhu zákona o Home Rule. I většina unionistů považovala volební právo žen za okrajovou záležitost. Masová demonstrace v Dublinu v červnu 1912, na které sufražetky požadovaly zahrnutí volebního práva žen do návrhu zákona o Home Rule, však ukázala, že ne všechny unionistky s tímto názorem souhlasí. M. E. Copeová, členka spolku Armagh Suffrage Society (Spolek sufražetek z Armagh) zaslala organizátorkám demonstrace důrazné poselství:

Zcela sdílím unionistický náhled na věc. Přesto mi připadá naprosto nezbytné, aby si nyní všechny ženy – bez ohledu na politickou příslušnost – uvědomily, že žádná vláda, která ignoruje nejen jednu společenskou třídu, ale celé jedno pohlaví, nemůže být nikdy plně demokratická. Protože vím, že jsme v této věci zajedno, bývalo by mi bylo potěšením se k vám dnes večer na pódiu připojit.²²

I ti nacionalisté, kteří prosazovali svoji myšlenku jinde než v parlamentu, byli přesvědčeni, že „ženská otázka“ by zbytečně odváděla pozornost od jejich hlavního cíle – získání nezávislosti. Odsuzovali napojení irských sufražetek na britské spolky i jejich snahu ovlivnit britskou, tedy cizí, vládu. Rozpor mezi těmito dvěma hnutími mohl irským ženám angažovaným v politickém dění způsobovat potíže jak v praktické, tak v ideologické oblasti. Cliona Murphyová ovšem podotýká, že „sympatie ke dvěma názorově odlišným hnutím –

²⁰ Hanna Sheehy Skeffington, „Reminiscences of an Irish Suffragette“ (Dublin, 1975), v Angela Bourke a kol., *The Field Day Anthology of Irish Writing*, sv. IV a V, Irish Women's Writing and Traditions (Cork, 2002), sv. V, s. 94

²¹ Ward, *Hanna Sheehy Skeffington*, s. 102–3

²² *Irish Citizen*, 15. června 1912

nacionalismu a feminismu – nepocitovaly jen irské sufražetky.²³ Většina nacionalistů stále patřila mezi zastánce poměrně tradičního rozdělení rolí mezi pohlavími: místo ženy bylo především v domácnosti, kde měla pečovat o rodinný krb, a zajišťovat tak pokračování lidského rodu. Feminismus naproti tomu překračoval hranice národů, zpochybňoval oddělování veřejného a soukromého života a zasazoval se o to, aby se ženy mohly svobodně rozhodovat například ohledně zabránění početí, vzdělání nebo zaměstnání. Podle Murphyové si pozorovatelé v mnoha částech Evropy tehdy mysleli, že podpora těchto snah podrývá stát, a zaujali proto vůči nacionalistickým hnutím nepřátelský postoj. Ženy, které se snažily o naplnění jak nacionalistických, tak feministických ideálů, byly proto vystaveny při vyjadřování svých názorů a sledování svých cílů značnému tlaku.

Nejspíše nepřekvapí, že v Irsku v předválečném období vzrůstajícího nacionalistického zápalu některé ženy přešly k opačnému táboru. Mary MacSwineyová, bývalá členka Munster Suffrage Society (Munsterský spolek sufražetek), v květnu 1914 prohlásila, že „Irsko musí vyřešit otázku národní suverenity a oponovat vládě by teď v podstatě znamenalo oponovat Home Rule“.²⁴ Avšak většina žen, pro které byla národní identita na prvním místě a které nebyly ochotné ke kompromisům v boji s britskou nadvládou, nenacházela v tehdejších nacionalistických organizacích, plně ovládaných muži, pro své politické ambice téměř žádné uplatnění. O ženské účasti na hnutí Celtic Revival už padla zmínka. A právě na pozadí silících nacionalistických politických kampaní, nemilitantních i militantních, vzniklo v říjnu roku 1900 hnutí Inghinidhe na hÉireann (Dcery Irska). Všech dvacet devět účastnic prvního setkání si zvolilo za prezidentku hnutí Maud Gonne a zavázalo se, že budou usilovat o „obnovení úplné nezávislosti Irska“. Jejich činnost se hodně soustředila na vzdělávání, především na výuku irského jazyka a literatury, dějin, hudby a umění. Také podporovaly irské výrobky a snažily se o jejich popularizaci, uložily si totiž, že budou bojkotovat vše anglické. To bylo označeno za „nízké“, „vulgární“ a přičítá se „uměleckému vkusu a vytríbenosti irského lidu“.²⁵ Všechny členky musely být Irky nebo irského původu. Dále bylo hnutí přesvědčeno, že k dosažení cíle je nutné použít násilí: „Hnutí, které se zdráhá prolít krev a znemožňuje tak přinesení oběti nejvyšší – vlastního

²³ Cliona Murphy, „A Problematic Relationship: European Women and Nationalism 1870– 1915“ v Maryann G. Valiulis a Mary O'Dowd (ed.), *Women and Irish History: Essays in Honour of Margaret MacCurtain* (Dublin 1997), str. 145– 58

²⁴ Cit. v Ryan, *Irish Feminism and the Vote*, s. 149– 50

²⁵ Margaret Ward, *Unmanageable Revolutionaries: Women and Irish Nationalism*, 2. vyd., (Londýn, 1995), s. 51

života – nemůže být bráno příliš vážně a musí skončit v opovržení, zahrnuto výsměchem.“²⁶ Přestože například členky belfastské větve byly poučeny o čištění a nabíjení zbraní, Diane Urquhartová namítá, že tak radikální nacionalismus byl příliš nekonvenční na to, aby si získal masovou podporu.²⁷ Měsíčník tohoto hnutí, nazvaný *Bean na hEireann* (Irské ženy), který řídila Helena Moloneyová, propagoval „radikalismus, separatismus a feminismus“, přesto jeden z jeho úvodníků odrážel názor sdílený mnoha nacionalistickými feministkami, a sice že ženské volební právo není jen odchylkou, ale přímo zradou: „Irskému feminizmu nejvíce prospěje, bude-li ignorovat Anglii a anglické politiky ... Ženy by si měly v každém případě nejdříve zamést před vlastním prahem.“²⁸ Jak připomíná Margaret Wardová, ignorovat Westminster bylo ovšem dost těžké, když se o volebním právu žen jednalo právě tam.²⁹ Některým ženám se opravdu podařilo skloubit členství v obou táborech, takže patřily zároveň k sufražetkám i k nacionalistkám, ale jak se politická krize prohlubovala, šlo o stále těžší úkol. Mnohem častěji naopak docházelo k polarizaci názorů, zvláště poté, co nacionalisté i unionisté vytvořili ozbrojená hnutí, aby podpořili svůj boj.

Jako reakce na tuto rychle se měnící situaci byla v Dublinu 5. května 1914 vytvořena nová ryze ženská nacionalistická organizace Cumann na man (Ženská liga). Z velké části byla vedena příbuznými předních členů organizace Irish Volunteers (Irští dobrovolníci) a chápána jako pomocná síla tohoto mužského hnutí. Agnes O'Farrellyová dala ve svém úvodním projevu jasně najevo, že členky Cumann na mBan mají hrát při prosazování „írské svobody“ podpůrnou roli a pomáhat především s vyzbrojováním mužů: „Každá puška, kterou jim vložíme do rukou, bude pro nás symbolem petlice na dveřích jednoho irského domova, petlice, která ho bude chránit před nepřátelským cizincem. Každý náboj bude hlídacím psem, připraveným bojovat za neporušitelnost domova.“³⁰ Prvního setkání této organizace, která měla v nacionalistické politice sehrát významnou roli, se zúčastnilo sto žen. Avšak do vzniku konfliktu, který ve dvacátých letech vyvolalo podepsání dohody Anglo-Irish Treaty, byla tato role převážně podpůrná. Okamžitého zapojení do všech aktivit včetně vojenského výcviku se ženy mohly dočkat spíše v Irish Citizen Army (Irská občanská armáda), organizaci založené roku 1913, jejímž původním cílem bylo ochránit dublinské dělníky protestující proti tomu, že jim zaměstnavatelé znemožnili přístup do továren (událost známá jako tzv. Dublin Lockout).

²⁶ *Bean na hEireann*, září 1909, cit. v Margaret Ward, *In Their Own Voice: Women and Irish Nationalism* (Dublin, 1995), s. 29

²⁷ Urquhart, *Women in Ulster Politics*, s. 108

²⁸ Úvodník, *Bean na hEireann*, roč. 1, č. 4 (únor 1909)

²⁹ Ward, *Hanna Sheehy-Skeffington*, s. 60

³⁰ cit. ve Ward, *Unmanageable Revolutionaries*, s. 93

Pro Cumann na mBan byl nacionalismus důležitější než volební právo žen, což vzhledem k nerovnému postavení žen a mužů v rámci nacionalistického hnutí nevyhnutelně vedlo ke vzniku podezřívavosti a konfliktů mezi Cumann na mBan a šíře zaměřenými feministickými organizacemi.

I v řadách unionistů se ženy začaly hlásit ke svým tradicím a ke své identitě a podílet se na politických, náboženských a kulturních debatách, které zásadně ovlivnily prohlubující se politickou krizi tohoto období. Některé irské ženy sice aktivně podporovaly zachování unie s Británií už před začátkem dvacátého století, avšak v roce 1911, kdy návrh zákona o Home Rule začal znovu získávat politickou podporu a kdy zároveň vrcholila kampaň sufražetek, činnost všech politických aktivistů ještě zesílila. Ve stejném roce soustředilo mnoho žen ze severovýchodu své snahy v právě vzniklé organizaci Ulster Women's Unionist Council (UWUC, Rada ulsterských unionistek), kterou vedly ženy z vyšších kruhů, jejímž cílem však bylo stát se „největší ženskou politickou organizací v Irsku“. Šlo o velmi efektivní organizaci, která spojovala řadu unionistických názorů a pořádala intenzivní propagandistické kampaně.³¹ Například v červnu 1911 byly na žádost sdružení South Berkshire Conservative Association (Sdružení konzervativců jižního Berkshire) vyslány paní Wetherallová z městečka Ballycastle v hrabství Antrim a slečna Johnsonová z Londonderry, aby v jižní Anglii uspořádaly kampaň proti Home Rule.³² V listopadu bylo oznámeno odeslání dvanácti členek do Anglie a Skotska a také byl zaznamenán návrh paní Sinclairové z města Strabane v hrabství Tyrone. Ta se chystala na kampaň do hrabství Cambridgeshire a chtěla si s sebou vzít kouzelníka a baviče, aby „si zajistila pozornost diváků z řad dělnictva“.³³ Delegace z organizace British Women's Amalgamated Unionist and Tariff Association (Spojené celní a unionistické sdružení britských žen), která se přijela informovat o problematice Home Rule, neměla být – kvůli případným nepokojům – příliš vystavována na veřejnosti, naopak „měla být poslána nejdříve na severozápad Ulsteru, aby viděla poměry v nacionalistické oblasti, a poté pro srovnání do loajálních oblastí na východě Ulsteru, kde převažovala píle a prosperita“.³⁴

Přesvědčení, že za rozdílné sociální podmínky na východě a severozápadě Ulsteru může spíše rozdílné náboženské vyznání než ekonomické nebo přírodní faktory, se v tehdejších projevech loajalistů objevovalo stále znovu. James Craig, předseda UUP,

³¹ Diane Urquhart (ed.), *The Minutes of the Ulster Women's Unionist Council and Executive Committee 1911–40* (Dublin, 2001)

³² UWUC: Zápisové knihy, PRONI D 1098/1/1.7 červen 1911, setkání Executive Committee

³³ *Ibid.*, 28. listopadu 1911

³⁴ *Ibid.*, 25. srpna 1911

označoval UWUC za „mateřství Irska“ a sdružení Lurgan Women's Unionist Association (Sdružení lurganských unionistek) varovalo, že Home Rule by ohrozilo posvátnost protestantského domova:

Nejsou-li naše domovy pro katolické kněze posvátné podle současných zákonů, co by nás asi čekalo, pokud by Irsku vládli ... [N]echt' každá žena v Ulsteru přispěje svým dílem, aby byla Home Rule učiněna přítrž ... Unie ... pro ně znamenala všechno – občanskou a náboženskou svobodu [a] jejich děti a domovy ... [D]omov byl prvotní starostí ženy ... [P]okud by došlo ke schválení Home Rule, posvátnost a štěstí ulsterských domovů by byly navždy zničeny.³⁵

Podobné napětí mezi dvěma hlavními náboženskými komunitami výrazně vzrostlo v roce 1907. Příčinou bylo vydání papežského dekretu *Ne temere*, který měl zajistit, aby děti ze smíšených manželství byly vychovávány v katolické víře.

Unionistky pronikly i do lidových vrstev mezi protestantské dělnice. Zhruba od roku 1887 se podílely na činnosti organizace loajálních oranžistek, která ovšem brzy zanikla. Znovu byla obnovena v roce 1911 a do osmi let od svého založení čítala 12 ženských lóží, z nichž 10, které se nacházely v Belfastu, mělo přes tisíc členek. V roce 1912 při tradičních oranžských oslavách 12. července zaznamenal večerník *Belfast Evening Telegraph* hold, který ženskému pokroku veřejně vzdal velmistř oranžské lóže z Londonderry:

Jeho význam pro protestantismus byl nepochybný, neboť všichni věděli, že kdo vychovává děti, vládne světu. Řekli proto své oranžské sestře: „Jen tak dál a Bůh ti žehnej ve tvém velkolepém boji za pravdu, domov a svobodu.“³⁶

Obrázek: 1912: Ženy ze Strabane podepisují před tamním kostelem petici za zachování unie mezi Británií a Irskem.

K patrně největšímu veřejnému shromáždění unionistů na podporu stávajícího politického uspořádání došlo 28. září 1912, kdy 218 206 mužů podepsalo tzv. Ulster Covenant, někteří symbolicky i krví. Ženy vyjádřily svoji podporu podpisem dodatečného prohlášení. Samotnému podepsání, které se odehrávalo v protestantských farních kostelích, předcházela pochoda, kdy se ženy v zástupech vydaly na bohoslužbu. Celkem podepsalo 234 046 žen.

UUP zdůrazňovala, že Home Rule má přednost přede všemi ostatními politickými tématy. V září 1913 však mezi sufražetkami proběhla krátká vlna vzrušení, neboť se v tisku

³⁵ Cit. v Diane Urquhart, „In Defense of Ulster and the Empire: The Ulster Women's Unionist Council, 1911-1940“, *University College Galway Women's Studies Review* (1996), s. 31–40, s. 33

³⁶ Cit. v Urquhart, *Women in Ulster Politics*, s. 60

objevil dopis, který Dawson Bates, tajemník Ulster Unionist Council (UUC, Výbor ulsterských unionistů), napsal panu Hamillovi, tajemníku UWUC. Dopis naznačoval, že plány UUC na vytvoření provizorní vlády na severovýchodě počítají i s udělením volebního práva ženám. Toto odhalení představitelky UWUC poněkud překvapilo. To je vidět i v dopise, který vdova po markýzu z Dufferinu a Avy napsala jedné přítelkyni:

Batesův dopis vyvolal velký rozruch. Sufražetky si myslí, že mají vyhráno. Jiní lidé nám píšou, ať to rozhodnutí zrušíme. Dospěla jsem proto k závěru, že nejlepší bude tu část dopisu o sufražetkách úplně ignorovat.³⁷

Ženy z Ulsteru brání unii

UWUC koordinovala ženské protesty proti návrhům zákona o Home Rule, které se projednávaly v parlamentu ve Westminsteru. Tento výňatek z petice z roku 1912 představuje ty problémy, které se podle UWUC žen přímo dotýkaly.

Pokud bychom svěřili legislativní funkce orgánu, jehož většina by byla dlouhodobě pod vlivem katolické církve, vážně bychom ohrozili naše občanské a rodinné svobody.

Před tímto nebezpečím by nás neochránily žádné právní záruky, neboť římskokatolická církev odmítá uznat závaznost jakýchkoli dohod, které omezují její výsady, a přisvojuje si absolutní pravomoci v oblasti vzdělání a uzavírání manželství. IPP tyto její požadavky fakticky uznala.

Nedávné zločinné prosazení dekretu Ne Temere – dekretu, který zasahuje především irské ženy – a jeho otrocké přijetí poslanci z IPP ukazují, že v irském parlamentu by přirozené lidské city ve srovnání s diktátem římskokatolické církve nic neznamenal.

Současná nadvláda kněží nad irským školstvím by se ještě více upevnila a církevní školy by byly po vzniku irského parlamentu státem upřednostňovány.

Musely bychom se rozloučit s nadějí na přijetí zákona o zlepšení životních podmínek žen, pracujících bez jakékoli právní ochrany v klášterech, protože irští nacionalističtí poslanci přijetí podobných zákonů vytrvale blokují. Žádný rozumný důvod, proč by irské ženy měly být zbaveny práv a výsad, kterým se nyní těší, nebyl uveden.

³⁷ Dopisy z Londonderry, PRONI D 2846/1/8/23; 16. října 1913, Lady Dufferin, Clandeboyne, Lady Londonderryové

Prosíme proto ctěné poslance Spojeného království Velké Británie a Irska, shromážděné v parlamentu, aby zamítli jakékoliv návrhy na rozpad Spojeného království a nevystavovali nás tak jeho hrozivým následkům.

petice, 1912, zápisové knihy Ulster Women's Unionist Council, PRONI D/1098/1/1

To se ukázalo jako moudré rozhodnutí. Na jaře roku 1914 totiž vůdce unionistů Sir Edward Carson prohlásil, poté, co byl WSPU požádán, aby objasnil své stanovisko, že „s hnutím za ženské volební právo nikdy nesouhlasil“. Ani to nemohl požadovat po svojí straně, protože nebyla v názoru na tento problém jednotná.³⁸

Reakce WSPU, která zřídila v Belfastu svoji pobočku, se nejspíše také dala předvídat. Zrovna Belfast už sice zažil militantní sufražetky v akci, nyní ale malá, odhodlaná skupina členek WSPU vyhlásila Carsonovi válku a učinila z Ulsteru střed série žhářských útoků na soukromý majetek. Dorothy Evansová a Madge Muirová byly zatčeny po útoku na sídlo Abbeylands House ve městě Whiteabbey a za rozbíjení oken v sídle Castle House v Lisburnu v hrabství Antrim. Muirová při zatýkání vzpurně křičela „Nikdy se nevzdáme!“, podobné akce však byly kontraproduktivní.³⁹ Rostoucí nesouhlas irské veřejnosti mohl souviset s přijetím zákona o úmyslné újmě, který stanovil, že škody na soukromém majetku způsobené podobnými útoky budou placeny daněmi z nemovitosti. Hrabství Antrim tak zaplatilo za škody na majetku způsobené sufražetkami 92 000 liber, což vedlo ke zvýšení této daně v hrabství o tři procenta.⁴⁰ Sufražetky ovšem považovaly podobné dramatické akce za nezbytné, pokud měly zapůsobit na veřejné mínění v době, kdy se nad Irskem vznášel přízrak občanské války a kdy značný počet žen i mužů otevřeně demonstroval svoji podporu tradičnějších politických názorů.⁴¹

Do začátku roku 1914 se k unionistické polovojenské organizaci Ulster Volunteer Force (Sbor ulsterských dobrovolníků) připojilo okolo 3 000 žen, které se učily signalizovat, jezdit v sanitkách, psát na stroji, pracovat na poště či jako špiónky a poslíčky. Ženy z obou protichůdných táborů se však zapojily i do méně obvyklých akcí na podporu svých politických zájmů. Významného cvičení v pašování zbraní se zúčastnily i bohaté anglo-irské příznivkyně republikanismu Mary Spring Riceová, dcera Lorda Monteagla, a Molly

³⁸ *Irish Citizen*, 28. března 1914

³⁹ Dokumenty vztahující se k Dorothy Evansové, PRONI BELF/1/1/2/45/8

⁴⁰ Diane Urquhart, „The Political Role of Women in North East Ulster, 1880–1940“, nepublikovaná magisterská práce, Queen's University Belfast, 1996, s. 96

⁴¹ Korespondence sufražetek, PRONI T/2125/32/1-32

Childersová, které v červenci roku 1914 pomáhaly dopravit z Německa do Irska 1 500 pušek a 45 000 nábojů. Ve vzpomínkách na toto dobrodružství na palubě osmadvacetitunové jachty *Asgard* líčí Mary Riceová vzrušení, napětí, obavy a neklid, které posádka pociťovala při vyplouvání do přístavu Howth v hrabství Dublin, kde měla její červená sukně dát signál čekajícím spiklencům.⁴² I loajalistky se účastnily vykládání zbraní a jejich převážení do konspiračních bytů během pašování, které se odehrálo v přístavu Larne v hrabství Antrim jen o tři měsíce dříve.⁴³ Bývalá unionistka a zapálená sufražetka L. A. M. Priestly McCrackenová ale odsoudila

etické a morální rozdíly, které unionistky činily, když podporovaly radikalismus své vlastní strany tím, že dodávaly zbraně Ulster Volunteer Force, zatímco u sufražetek ho odsuzovaly, protože to jim připadal „v pravdě zvrácený“.⁴⁴

⁴² Mary Spring Rice, lodní deník jachty *Asgard*, 1.–25. července 1914, strojopis, TCD 7841

⁴³ Urquhart, *Women in Ulster Politics*, s. 50

⁴⁴ *Ibid.*, s. 27–8

2. Komentář

2.1. Úvod

2.1.1. Výběr textu

Přeložený text tvoří první podkapitolu druhé kapitoly knihy *Women in Ireland: A century of change*, jejíž autorkou je irská historička Myrtle Hill. K této knize mě přivedla jiná zajímavá kniha s názvem *Zrození moderní ženy: Evropa 1789-1918*, která pojednává o různých stereotypních pohledech na ženy v průběhu staletí a o tom, jak ženy svůj tehdejší úděl vnímaly. Kniha obsahuje mnohá svědectví, výňatky z dopisů, deníků a tehdejších zákonů a kniha *Women in Ireland* je pojata podobně. Nejde v ní pouze o suchá fakta, ale o barvitě podání historie za pomoci svědectví přímých účastníků děje. Sama autorka v úvodu říká: „My professional training as a historian has left me in no doubt that an objective history is neither possible nor desirable,“ (Hill, 2003, s. 1) a označuje svoji knihu za „historical narrative“. Nezabývá se jen velkými dějinnými událostmi, ale i každodenním životem, běžnými věcmi. Konkrétně první část druhé kapitoly jsem si vybrala proto, že obsahuje texty různého druhu: novinový článek, úryvek z pamětí, úryvek z petice, z proslovu, z dopisu atd.

2.2. Překladatelská analýza

2.2.1. Vnětextové faktory

Čas a místo

Kniha se zabývá vývojem v průběhu 20. století, vydána byla v roce 2003. Přeložená část pak popisuje události od roku 1880 do roku 1914, tedy do začátku první světové války, o které pojednává další podkapitola. V samotném textu se ale objevují úryvky textů mnohem starších, textů, které vznikly v době, o níž přeložená část pojednává. Například jeden úryvek z týdeníku *Irish Citizen* je z roku 1914, úryvek z dopisu hraběnky Markieviczové je z roku 1913, úryvky z petice jsou z roku 1912 atd. Dobu vzniku jednotlivých citací, které text obsahuje, je možno nalézt v poznámkách pod čarou. Překladatel by měl k době vzniku těchto úryvků při překladu přihlížet.

Kniha pojednává především o situaci v Irsku, v přeloženém úryvku se občas objeví i zmínky o situaci v Anglii. Kniha byla vydána v Belfastu, její autorkou je Irka, píše tedy o historii prostředí, které dobře zná, na rozdíl od překladatele, což může při překladu činit potíže.

Autor

Autorka knihy je historička a ředitelka Centra pro ženská studia na Queen's university v Belfastu. Dalo se tedy předpokládat, že bude hodně pracovat s nejrůznějšími prameny a že její práce bude obsahovat množství citací. Tento předpoklad se potvrdil. Jen přeložený úryvek obsahuje přes 40 citací. Mezi její další práce patří např. kniha *Evangelical Protestantism in Ulster Society*. Zajímá se i o náboženskou problematiku v Irsku.

Adresát

Kniha je určena především odborné veřejnosti, v první řadě irské a britské, neboť obsahuje řadu irských reálií a jen velmi málo vysvětlivek. Předpokládá se tedy, že čtenář je dobře obeznámen s historií Irska a irskými problémy. Protože se kniha nesoustředí na irské dějiny 20. století obecně, ale pouze na jeden jejich aspekt – na roli, kterou v nich sehrály ženy, budou ji vyhledávat spíše čtenáři, kteří se buď zajímají velmi podrobně o irské dějiny, nebo o historii feminismu. Pro zcela nepoučeného čtenáře by bylo těžké se v událostech orientovat, přesto může kniha zaujmout i laika se zájmem o historii, protože je ožívována mnoha citacemi, z nichž některé mají za úkol čtenáře i pobavit (viz úryvek z rukopisu E.

Hutchinsonové). V českém prostředí by se překlad části knihy mohl objevit v odborných časopisech.

Funkce

Text má především funkci informativní – chce podat přehled o ženském zapojení do důležitých historických událostí a o postavení žen v Irsku 20. století. Zároveň má ale i funkci konativní – chce čtenáře přesvědčit, že role irských žen byla důležitá. Mnoho citací a úryvků v textu má funkci expresivní – vyjadřují totiž názory, pocity a postoje jednotlivých účastníků tehdejších událostí – např. úryvky z dopisů, z proslovů, ale i z novinových článků, kde je vyjádřen názor. Některé z nich mají i funkci konativní – např. úryvky z petice a proslovů se snaží přesvědčit své adresáty.

2.2.2. Vnitrotextové faktory

Téma a obsah

Tématem knihy je postavení žen v Irsku v průběhu 20. století a jejich účast na významných událostech, které se v Irsku v té době odehrály. Tématem přeloženého úryvku je boj irských žen za volební právo a jeho konflikt s dalšími dvěma výraznými irskými hnutími té doby – nacionalismem a unionismem.

Přeložený úryvek chronologicky popisuje, jak se vyvíjel boj žen za volební právo do roku 1914, jak vznikaly nejrůznější spolky sufražetek, jak se radikalizovaly a později spojovaly s nacionalistickými nebo unionistickými organizacemi.

Kompozice

Knihy je rozdělena do pěti kapitol. Každá kapitola obsahuje několik podkapitol. Přeložený úryvek z druhé kapitoly obsahuje krátký úvod a celou podkapitolu v originále nazvanou *Suffrage*. Do textu jsou vřazeny nezapojené úryvky – novinový článek, úryvek z pamětí, z petice – a množství citací, z nichž některé jsou v bloku. Všechny tyto prostředky slouží k oživení textu a k ilustraci popsanych událostí. Překlad citací a úryvků ztěžuje nedostatek kontextu.

Presupozice

Jak již bylo řečeno, kniha předpokládá u čtenářů znalost značného množství presupozic. Většinou se týkají irských reálií a irské historie. Jmenujme za všechny: *Home Rule, nationalists, unionists, loyalists, Dublin Lockout, Twelfth July, Orangemen, Ulster, Westminster, Sinn Fein, Irish Volunteers, Ulster Volunteer Force, Irish Citizen Army* atd.

Lexikum

Protože jde o spíše odbornou publikaci, vyskytuje se v ní mnoho slov, která *Cambridge Advanced Learner's Dictionary* označuje jako „formal“, např: *determine, proliferate, ascertain, articulate, deplore, perpetuate, noteworthy, engage, permit, fervour, attend, engender, prevail*.

Dále se hodně vyskytují slova francouzského původu, a to i tam, kde by mohla být slova anglického původu. Jde např. o: *align, curtail, attain, aid, hostile, alienate, attempt, request, achieve, domain, pursue, demand, perceive*.

Hodně se vyskytují i abstrakta, z nichž některá se často opakují např: *issue, cause, commitment, pursuit, militancy, identity, voice, debate, right, question, gender, class, opinion, community, tensions, loyalty, support, activism*. O problémech při překladu některých z nich bude pojednáno v kapitole překladatelská analýza.

Často se vyskytují i slova týkající se politického uspořádání, zákonodárného procesu, soudnictví a vězeňství, např: *constitution, constitutional change, suffrage, Home Rule Bill, local government, Local Government (Ireland) Act, municipal franchise, legislation, parliament, franchise, campaign, Conciliation Bills, women's franchise, parliamentary procedure, government, national sovereignty, private property, levy, forty-shilling fine, prison sentence, force-feeding, hunger strike*.

Využity jsou i metafory a obrazná vyjádření, např: *a broader canvas of Western Europe, ebb and flow, a reservoir of talent and ability was ready to be tapped, umbrella association, battle for the vote, militant action undoubtedly raised the temperature, ideological clash, the spectre of civil war loomed close*.

Zvláštnosti lexika v citacích a nezapojených úryvcích

Jak již bylo řečeno, přeložený úryvek obsahuje množství citací a tři do textu nezapojené úryvky, vzniklé v době, o které přeložený úryvek pojednává – tedy mezi lety 1880-1914. Většinou jde o texty s primární funkcí expresivní a konativní, můžeme tedy vzhledem k jejich stáří a k jejich funkcím očekávat výskyt lexikálních zvláštností.

Např. v citaci s číslem 8 z týdeníku *Irish Citizen*: *The mere question of numbers is immaterial. . . great questions are never decided by a counting of heads...but by the force of the spirit of right and justice which makes a **handful of** determined souls carry along with them a **host of** the merely ignorant and undecided, of the selfish and the cynical*. Zde je zajímavé užití protikladných výrazů *a host of* a *a handful of*, které autor vybral namísto běžnějších výrazů jako *a few*, *many*, *a lot*, aby zdůraznil protiklad mezi nimi.

Dále ve druhém nezapojeném úryvku, který má v originále název *Suffrage militancy in Belfast* a také pochází z týdeníku *Irish Citizen*, můžeme nalézt například slovní spojení *in the midst of* a výrazy *coercion* a *adjourn*, která CALD také označuje jako „formal“, dále formální vyjádření typu *we remain unchanged in the opinion that* a *we cannot refrain from noting* nebo *ought to* namísto běžnějšího *should*. Zajímavé jsou i novinářské vsuvky jako *we gather*, *we may assume* etc.

V citaci s číslem 20 z pamětí H. Sheehy-Skeffingtonové se objevuje novotvar *an actionist*, výraz *a bum*, který CALD označuje jako „informal“ a výraz *a suff* – což je zkratka od *suffragist*.

Citace s číslem 28 z měsíčníku *Bean na hÉireann* obsahuje metaforu: *At all events, women should first **set their own house in order***.

Citace s číslem 30 ze zahajovacího projevu také obsahuje metaforu: *„Each rifle we put in their hands will represent to us a bolt fastened behind the door of some Irish home to keep out the hostile stranger. Each cartridge will be a watchdog to fight for the sanctity of the hearth*.

I citace s číslem 35 obsahuje metaforu – ***to stem the tide of Home Rule***, stejně jako citace s číslem 36 – *the hand that rocked the cradle ruled the world*.

Třetí nezapojený kratší text, kterým je úryvek z petice, obsahuje několikrát výraz *avail*, který CALD označuje jako “old use”, dále výrazy *arise*, *prerogative*, *province*, *iniquitous*, *acquiescence*, *ameliorate* a *engage*, označené v CALDu jako „formal“.

O problémech při překladu některých výše uvedených slov a slovních spojení bude pojednáno v kapitole Překladatelské problémy.

Syntax

Protože se jedná o odborný text, dá se předpokládat výskyt složitějších souvětí. Opravdu se jich v přeloženém úryvku nemálo vyskytuje. Například: *Developments on the island to a large extent paralleled those in Britain, with small groups emerging firstly in the urban centres of Belfast and Dublin, then proliferating at an increasing rate as the debate became more public and contentious.*

Liberalism in Ireland had already been critically fractured over the question of Home Rule — a measure of independence for Ireland involving the setting up of a separate Irish parliament — which was vehemently opposed by the Ulster Unionist Party (UUP) for giving away too much, and by radical nationalists for proposing too little.

A majority of these determined souls in the suffrage campaign were from middle-class backgrounds, and many of those involved were, like Skeffington, among that generation of articulate, motivated young women who had benefited from widening educational opportunities only to discover that their ambitions to fully participate in social and political life were severely curtailed.

Složitější souvětí vznikají i použitím citací, například ve větě: *For example, the Irish Parliamentary Party (IPP), committed to constitutional separation from Britain and in 1912 holding the balance of power at Westminster, felt it necessary 'in the interests of Home Rule to save the Liberal Ministry from the disruptive effects of women's suffrage', and in that year voted decisively (71 votes to 5) not to include female suffrage in its Home Rule Bill.*

Protože používání složitých souvětí je jedním ze znaků odborného textu, snažila jsem se o jejich zachování, pokud ovšem nebránilo porozumění.

Dále se velmi často vyskytují souvětí s *while*: *While women had participated in public campaigns, both political and social, in previous periods, their activities during the years 1880—1920 were particularly noteworthy.*

The same names recurred within suffrage, pacifist, trade-union and nationalist or unionist societies, and while it can be difficult to separate these strands of allegiance, it should be remembered that on frequent occasions individual women did not themselves do so.

However, while historians have also been keen to focus on these particular linkages, it was clear that some women at the time perceived that political progress could be best achieved by maintaining and indeed strengthening the Union with Britain.

While the hopes of suffragists ebbed and flowed in line with broader parliamentary developments, there was no doubt that Asquith's administration proved a major disappointment.

While representatives of the conservative and conventional voiced their opinions in journals and periodicals, the majority of people viewed the campaign as peripheral, either to everyday life or the political agenda.

Syntaktické zvláštnosti v citacích a nezapojených úryvcích

V citacích a nezapojených úryvcích se často vyskytují středníky, dvojtečky a pomlčky a celkově složitá syntax. Např. citace s číslem 4 obsahuje dvojtečku i středník: *We had Unionists like Dr. Bell, Nationalists like Winifred Carney and the Misses Boylan, Liberals: Mrs Bennett, Mrs Russell, Mrs McCracken, me Labour, and so was Mrs Adamson; Mrs Kavanagh was Sinn Fein.*

Citace s číslem 9 obsahuje pomlčku pro zdůraznění věty, která následuje: *I was then an undergraduate, and was amazed and disgusted to learn that I was classed among criminals, infants and lunatics — in fact that my status as a woman was worse than any of these.*

V druhém nezapojeném úryvku se vyskytují dlouhá, složitá souvětí, z nichž některá také obsahují středník: *While we remain unchanged in the opinion (also expressed this week by Mr.T. M. Healy) that the work of organising Ireland on the suffrage question ought to be left to the Irish Suffrage Societies, militant and non-militant; we cannot refrain from noting the inconsistency of the Government's attitude, which has been disclosed at close quarters by their arrest of Miss Dorothy Evans and other militants in Ulster.*

In consequence, bail was refused on her next remand, and she and Miss Muir at once entered on the Hunger and Thirst Strike, which led to their release, in a shockingly debilitated

state from the poisoning which this protest induces, on Sunday, after four days without touching food or water.

They were not, we gather, deprived of any of the usual privileges of a bail prisoner while on hunger strike; the reform, we may assume, that the amendment in this respect of Irish officialdom is permanent and not accidental.

Zajímavé je užití pasiva namísto aktiva v následující větě: *On the contrary, another mansion, valued at £10,000, has been burned, glass has been broken in the Unionist headquarters, and Bangor Railway Station has been attacked.* V tomto případě se autor citovaného novinového článku záměrně vyhýbá vyjádření podmětu, neboť podmětem by musely být sufražetky a celý článek sufražetky v podstatě brání. Použití pasiva namísto aktiva autorovi článku umožňuje vyhnout se označení původce děje. Jde o krásný příklad možnosti užití pasiva v žurnalistice.

Další věta z tohoto nezapojeného úryvku je zvláštní užitím pomlčky za otazníkem: *When will the Government learn in the case of women, as it apparently has learned in the case of Ulster men, the futility of coercion, and the need for applying fundamental remedies to the grievances which lead to these violent methods? – in this case, Votes for Women.*

Citace s číslem 12 je zvláštní dlouhým výčtem, ve kterém jako by se stupňovalo rozhořčení, které je v této citaci vyjádřeno: *The mannish cut of the modern woman's scanty garments, the short skirts, the liberal display of ankle, the often bared throat and neck (even in the street), the jaunty set of her hat jammed down to one side and completely covering her hair and her eyes – it may be convenient and comfortable, but it certainly is not womanly or dignified or nice.*

V citaci číslo 19 se vyskytuje inverze: *Hunger strike was then a new weapon — had we but known we were the pioneers in a long line.*

Citace s číslem 22 obsahuje pomlčku, jejíž funkcí je umožnit opakování toho, co již bylo jednou napsáno, a tak to zdůraznit: *But it seems to me imperative that all women, of whatever political party, should now stand for a great principle – the principle that no democratic Government can be considered complete which ignores not only a class but a whole sex.*

Ve třetím nezapojeném úryvku se také vyskytují poměrně složitá souvětí: *No legislative safeguards would avail to protect us against such dangers, as the Roman Catholic*

Church refuses to recognise the binding effect of any agreements which curtail her prerogatives and claims an uncontrolled jurisdiction in the provinces of education and the marriage laws, a claim which has been recognised in practice by the Irish Parliamentary Party.

The late iniquitous enforcement of the Ne Temere Decree – a Decree which specifically affects the women of Ireland – and the slavish acquiescence of the Irish Nationalist Members of Parliament in its operation, demonstrate that in an Irish Parliament the natural instincts of humanity would be of no avail as against the dictates of the Roman Church.

2.3. Metoda překladu

Jak již bylo řečeno, přeložený text je součástí odborné studie, ve které se vyskytuje množství citací. Čtenářem překladu by byl s největší pravděpodobností odborník, ať už z oboru historie nebo genderových studií, který by se musel před otevřením této knihy obeznámit alespoň se základními rysy tehdejší politické situace v Irsku a se základními irskými reáliemi popisovanými v textu. Kniha totiž není zamýšlena jako výkladová příručka, ale soustředí se na jeden konkrétní aspekt tehdejší situace a ten se snaží podrobně popsat a prozkoumat. Autorka se proto většinou nezdržuje s vysvětlováním irských reálií. Předpokládá, že čtenář je bude znát, vysvětluje proto jen v těch místech, o kterých si myslí, že čtenáři přinesou dosud neznámé informace. Já jsem se snažila vysvětlovat tak, abych nemusela provádět dlouhé a neelegantní zásahy do textu, případně používat poznámky pod čarou. Měla jsem totiž stále na zřeteli svého čtenáře odborníka, poučeného čtenáře, který ví, že nečte příručku, ale odbornou studii, která předpokládá čtenáře zasvěceného.

Čtenář odborník si může chtít například ověřit informace uvedené v textu nebo se o nich dozvědět ještě více, je proto důležité mu takovou možnost poskytnout. Což znamená zachovat v překladu anglické názvy a pojmenování nebo alespoň zkratky anglických názvů v těch případech, kdy reálie u nás není známá, neboť o boji irských žen za volební právo mnoho informací v češtině neexistuje. Kdyby si například náš čtenář chtěl zjistit více informací o organizaci s názvem *Women's Social and Political Union*, český kalkový překlad by mu byl málo platný. Zachování anglických názvů je tak v souladu s dominantní funkcí textu – funkcí informativní. V přeloženém úryvku se tato metoda projeví následujícím způsobem: pokud má reálie zavedený český překlad jako je například pro *Labour Party* název *labouristická strana*, pak je tento název použit. V ostatních případech je na prvním místě

uveden originální anglický název a v závorce za ním kalkový překlad český. Při dalším výskytu tohoto názvu je pak použita buď zkratka anglického názvu, nebo anglický název celý, český kalkový překlad už ne. Někdy bylo třeba použít anglický název proto, aby nedošlo k omylu. Např. *Anglo-Irish Treaty* by se dalo snadno přeložit jako *Anglo-irská dohoda*, ale protože se takto v češtině občas referuje i o pozdější dohodě, která má v angličtině název *Anglo-Irish Agreement*, rozhodla jsem se ponechat původní název. Řešením konkrétních problémů se věnuje následující kapitola *Překladatelské problémy*.

Dále jsem se snažila vyzdvihnout expresivní a konativní funkci mnohých citací a nezapojených úryvků, neboť byly v době svého vzniku často velmi emotivními apely, přestože dnešnímu čtenáři už to tak vůbec nemusí připadat.

2.4. Překladatelské problémy a posuny

Tyto dvě kapitoly jsem se rozhodla spojit dohromady, protože při řešení mnoha překladatelských problémů často dochází k posunům. Přehled uvedených překladatelských problémů zdaleka není vyčerpávající. Příklady z textu jsou uvedeny kurzívou, popisované problémy pak tučným písmem a je na ně odkazováno v závorce následujícím způsobem: O 60 značí stranu 60 textu originálu, P 11 značí stranu 11 v překladu.

2.4.1. Realie

Jak už bylo řečeno, realii, jejichž znalost se od čtenáře očekává, se v textu vyskytuje poměrně hodně. Ty nejvýznamnější se i často opakují. Patří mezi ně například *Home Rule*. Protože autorka k první zmínce o *Home Rule* připojuje i vysvětlení, překladatel už nemusí žádné další vlastní vysvětlení přidávat: *Liberalism in Ireland had already been critically fractured over the question of Home Rule — a measure of independence for Ireland involving the setting up of a separate Irish parliament — which...* (O: 53)

Irští liberalisté byli už tak dost nejednotní ohledně „Home Rule“ — míry irské nezávislosti, zahrnující vytvoření samostatného irského parlamentu... (P: 9)

Jakmile je pojem *Home Rule* jednou vysvětlen, není třeba ho v dalších případech překládat, neboť čtenář už ví, o co se jedná. A opět, pokud by si chtěl o *Home Rule* dohledat bližší informace, obecný český překlad typu „domácí vláda“, či „samospráva“ by mu příliš nepomohl.

Dalším problémem bylo slovo *constitutional*, které se v textu také vyskytuje hned několikrát. CALD ho definuje jako „allowed by or contained in a constitution“, ale Spojené království, jak známo, žádnou psanou ústavu nemá. První irská ústava vznikla až v roce 1922. Přeložený úryvek popisuje události do roku 1914. Proto, aby nedošlo k nedorozumění, jsem se snažila slovu *ústava* důsledně vyhýbat. Několik příkladů jednotlivých řešení:

*But, whatever their views on other aspects of the **Irish constitution**...* (O: 53)

*At' už se ale jejich názory na ostatní aspekty **politického uspořádání Irska** lišily jakkoli...* (P: 9)

*For example, the Irish Parliamentary Party (IPP), committed to **constitutional separation** from Britain and...* (O: 53)

*Například strana Irish Parliamentary Party (Irská parlamentární strana, IPP), která trvala na **legislativním oddělení** Irska od Británie a...* (P: 9)

Hlavním cílem IPP totiž bylo znovuoobnovení samostatného irského parlamentu, tedy legislativního orgánu, jak dokládá následující citace z *Dějin Irska*: „...a v očích veřejnosti stojí parlamentní strana blízko svému hlavnímu cíli, irskému parlamentu.“ (Moody, 1996, s. 235)

*Similarly, the Unionist camp was unwilling to be deflected from the critical **constitutional question**...* (O: 53)

*Ani strana unionistů nechtěla odvádět svoji pozornost od veledůležité **otázky politického uspořádání**...* (P: 9)

*...a group prepared to resort to **unconstitutional** and even militant action...* (O: 54)

*...byla tato skupina připravena **jít za hranice zákona** a dokonce i uchýlit se k násilí...* (P: 10)

*...and it was against the background of growing nationalist political campaigns, both **constitutional** and militant...* (O: 59)

*Právě na pozadí sílících nacionalistických politických kampaní, **nemilitantních** i militantních...* (P: 15)

*...but this became much harder to achieve as the **constitutional crisis** deepened.* (O: 60)

*...ale jak se **politická krize** prohlubovala, šlo o stále těžší úkol.* (P: 16)

*Perhaps the greatest public display of unionist commitment to the **existing constitution** was...*
(O: 62)

*K patrně největšímu veřejnému shromáždění unionistů na podporu stávajícího **politického uspořádání** došlo...* (P: 19)

V jednom případě bylo slovo *constitutional* přeloženo jako *ústavní*, neboť šlo o větu, která popisovala události nejen v Irsku, ale v celé západní Evropě:

*But these were also years of sweeping change — cultural, legal and **constitutional** — on the broader canvas of Western Europe...* (O: 51)

*V této době ovšem docházelo k převratným kulturním, **ústavním** a právním změnám na politické mapě celé západní Evropy...* (P: 7)

V citaci s číslem 4 se hovoří o *Dr. Bell* a není jasné, zda se jedná o muže či ženu. V poznámce pod čarou s číslem 15 ale vyjde najevo, že se jedná o *Dr. Elizabeth Bell*.

U několika místních reálií jsem použila doplňující vysvětlivku přímo v textu. Zdroje, ve kterých jsem si ověřovala, jak často vycházelo dané periodikum, zda šlo o deník, týdeník, měsíčník, jsou k nalezení v seznamu použité literatury:

In Donegall Place in Belfast there was a very fashionable cake and tea shop... (O: 53)

*V **ulici** Donegall Place v Belfastu stála velmi oblíbená cukrárna a čajovna...* (P: 8)

The “suffrage catechism” published in the Irish Citizen on 10 May 1913... (O: 55)

*V „Desateru sufražetky“, které vyšlo v **týdeníku** Irish Citizen 10. května 1913...* (P: 11)

The society’s journal, Bean na hÉireann, edited by Helena Moloney... (O: 60)

***Měsíčník** tohoto hnutí, nazvaný Bean na hÉireann, který řídila Helena Moloneyová...* (P: 16)

On her release from Mountjoy, Skeffington received notice of dismissal... (O: 58)

*Když Skeffingtonovou propustili z **vězení** Mountjoy, obdržela výpověď...* (P: 14)

Vnitřní vysvětlivku jsem použila i s většinou názvů organizací:

...and in 1911 the Irish Women’s Suffrage Federation (IWSF) was founded by... (O: 54)

*Konečně v roce 1911 zakládají ... **organizaci** Irish Women’s Suffrage Federation...* (P: 10)

By early 1914, around 3,000 women had enlisted in the unionist Ulster Volunteer Force...
(O: 64)

*Do začátku roku 1914 se k unionistické **polovojenské organizaci** Ulster Volunteer Force připojilo okolo 3 000 žen...* (P: 21)

Factory and mill gates (O: 55) jsem se rozhodla generalizovat na *u bran továren* (P: 12), *schools and colleges under the control of religious orders* (O:63) na *církevní školy* (P: 20), *when I was an undergraduate* (O: 55) na *když jsem nastoupila na univerzitu* (P: 11). V textu se vyskytují dva názvy zákonů: *Local Government (Ireland) Act* (O: 54) a *Malicious Injuries (Ireland) Act* (O: 64). Fakt, že šlo o zákony vydané speciálně pro Irsko, jak naznačuje závorka, jsem se rozhodla vyjádřit ne v závorce, ale použitím přídavného jména *irský*: *Právo volit obecní zastupitele dal irským ženám v roce 1898 zákon o místních samosprávách...* (P: 10) *Rostoucí nesouhlas irské veřejnosti mohl souviset s přijetím zákona o úmyslné újmě...* (P: 21) *Dublin lockout of 1913* (O: 60) jsem se naopak snažila vysvětlit: *...ochránit dublinské dělníky protestující proti tomu, že jim zaměstnavatelé znemožnili přístup do továren (událost známá jako tzv. Dublin Lockout)* (P: 17). *Solemn League and Covenant* (O: 62) jsem v překladu nahradila názvem *Ulster Covenant* (P: 19), což je druhý, běžnější název, který se pro tento dokument používá a pod kterým je možno najít celé jeho znění na stránkách *Public Record Office of Northern Ireland*.

2.4.2. Lexikum

Tradičním překladatelským problémem je slovo *issue*, které se v originálním textu často vyskytuje. Jde o velmi abstraktní výraz, který je často potřeba konkretizovat. Použitá řešení zahrnují výrazy *problém, problematika, otázka, situace, snahy, témata*:

*This was seen to be a particularly important **issue** in Belfast, where...* (O: 55)

*Zvláštní důležitost byla tomuto **problému** připisována v Belfastu, kde...* (P: 11)

*...with individual rights and freedoms seen as an integral part of wider constitutional or ideological **issues**...* (O: 62)

*...jednotlivá práva a svobody vnímaly jako neoddělitelnou součást širší politické či ideologické **problematiky**.* (P: 7)

*...those revolutionaries following an extra-parliamentary agenda similarly felt that the 'women' **issue** would...* (O: 58)

I ti nacionalisté, kteří prosazovali svoji myšlenku jinde než v parlamentu, měli za to, že „ženská otázka“ by... (P: 15)

*The **issue** was further confused by the dramatic militancy of English suffragists in Ireland... (O: 57)*

***Situaci** ještě více komplikoval dramatický radikalismus anglických sufražetek... (P: 14)*

*Murphy argues that contemporary observers in many parts of Europe thought that support for such **issues** undermined the state... (O: 59)*

*Podle Murphyové si pozorovatelé v mnoha částech Evropy tehdy mysleli, že podpora těchto **snah** podryvá stát... (P: 16)*

*The UUP was emphatic that Home Rule took priority over any other political **issue**. (O: 62)*

*UUP zdůrazňovala, že Home Rule má přednost přede všemi ostatními politickými **tématy**. (P: 19)*

V dalším případě se význam spojení *issue of women's franchise* přesunul do vysvětlivky termínu *Conciliation Bills*:

*...with the defeat of compromise Conciliation Bills clearly reflecting their opposition to the **issue** of women's franchise. (O: 57)*

...o jejich negativním postoji svědčilo zamítnutí několika návrhů zákona o ženském volebním právu — tzv. Conciliation Bills, které se snažily o kompromis. (P: 13)

Výraz *issue* posloužil i jako prostředek koheze. V následujícím příkladě odkazuje ke spojení *female suffrage*, které bylo použito v předcházející větě. Do češtiny pak bylo převedeno právě toto spojení:

*Similarly, the Unionist camp was unwilling to be deflected from the critical constitutional question, or even to devote parliamentary time to discussion of the **issue**. (O: 53)*

*Ani strana unionistů nechtěla odvádět svoji pozornost od veledůležité otázky politického uspořádání, natož aby čas v parlamentu věnovala diskuzi o **ženském volebním právu**. (P: 10)*

Dalším překladatelským problémem byl podobně abstraktní výraz *cause*, který se vyskytl celkem osmkrát. Přeložen byl například konkrétnějšími výrazy *ideál*, *požadavky*, *cíl*:

*The **causes** to which they gave their time, energy, support and commitment, were diverse and sometimes conflicting...* (O: 52)

***Ideály**, za které bojovaly, kterým věnovaly svůj čas a energii, byly různé a někdy si odporovaly...* (P: 7)

V této větě jsem namísto rozvláchného a neobratného převodu všech čtyř podstatných jmen *time, energy, support and commitment* zvolila pro převod posledních dvou výrazů *support* a *commitment*, jejichž české ekvivalenty se běžně nevyskytují ve spojení se slovesem *věnovat*, sloveso *bojovat*, které zahrnuje sémý obou anglických výrazů *support* a *commitment*. Přesto jde o posun, protože sloveso *bojovat* implikuje aktivní činnost více než výrazy *support* a *commitment*. Nicméně celý text pojednává o ženách, které byly aktivní a které opravdu bojovaly za dosažení svých cílů, myslím si proto, že jde o posun ospravedlnitelný. K podobnému posunu došlo i v následujícím případě:

*For many, one **cause** was intricately bound up with the other...* (O: 52)

*Pro mnohé z nich byl **boj za jeden ideál** nerozlučně spjat s jiným...* (P: 7)

V dalších příkladech bylo použito konkrétnějších výrazů *požadavky* a *cíl*:

*...a group prepared to resort to unconstitutional and even militant action to bring their **cause** to the forefront of the public arena.* (O: 54)

*Aby přitáhla ke svým **požadavkům** dostatečnou pozornost veřejnosti, byla tato skupina připravena jít za hranice zákona a dokonce i uchýlit se k násilí.* (P: 10)

*...and a belief in the necessity of violence to aid the **cause** was clearly expressed...* (O: 59)

*Dále bylo hnutí přesvědčeno, že k dosažení **cíle** je nutné použít násilí...* (P: 16)

V několika případech výraz *cause* nebyl převeden, neboť jeho převedením by došlo ke zbytečnému rozmělnění výpovědi v místech, kde šlo o úderné vyjádření:

*The feminist **cause** in Ireland is best served by ignoring England and English politicians.* (O: 60)

*Irskému **feminismu** nejvíce prospěje, bude-li ignorovat Anglii a anglické politiky.* (P: 17)

*...the women of Cumann na mBan were to play a supportive role in advancing the '**cause** of Irish liberty'...* (O: 60)

...členky Cumann na mBan mají hrát v prosazování „**írské svobody**“ podpůrnou roli... (P: 17)

Dalším problémem byly výrazy *militancy*, *militant* a *militants* které se v textu objevují velmi často. *Militancy* jsem se rozhodla nepřekládat jako *militantnost*, ale raději jako lépe znějící *radikalismus*, případně použít jiné řešení, výraz *militants* pak ze stejného důvodu jako *radikálové*, případně přídavným jménem *militantní* či *radikální* a příslušným podstatným jménem podle toho, o koho se jedná. Přídavné jméno *militant* se většinou vyskytovalo ve spojení *militant action*, které jsem se rozhodla při překladu často konkretizovat podle kontextu, bylo-li to možné. V ostatních případech jsem ho většinou také překládala jako *radikalismus*. Několik příkladů těchto řešení:

...**militant action** in 1914 by Dorothy Evans and Madge Muir... (O: 56)

Militantní odpor Dorothy Evansové a Madge Muirové...(P: 12)

Nadpis *Suffrage Militancy in Belfast* (O: 56) byl přeložen jako **Militantní sufražetky** v Belfastu (P: 12).

...there is no bluff about the **women militants** who have hoisted in Belfast the banner of the W.S.P.U. (O: 56)

...**radikální bojovnice za ženské volební právo**, které v Belfastu vyvěsily vlajku WSPU, žádné podvodnice rozhodně nejsou. (P: 12)

Several individuals, as well as a number of societies, voiced their disapproval of **militancy**... (O: 57)

Nesouhlas s **radikálním směřováním** projevila řada jednotlivých žen i celých organizací... (P: 14)

...with **militant activism** introducing another element of division and disagreement within the feminist movement. (O: 57)

Radikalismus se však stal dalším dělicím prvkem uvnitř feministického hnutí. (P: 14)

Militancy could have other negative consequences... (O: 58)

Radikalismus mohl mít i jiné nepříjemné následky... (P: 15)

*...as she had undertaken only to be involved in **militant action** during school holidays.* (O: 58)

*...protože se zavázala, že se **činnosti militantních sufražetek** bude účastnit jen během školních prázdnin.* (P: 15)

Problémem byl i výraz *class*, který se v angličtině používá zcela běžně, jehož český překlad *třída* a především příd. jméno *třídní* ale může mít v češtině nepříjemné konotace, spojené s komunistickou minulostí. Proto jsem se mu občas snažila v překladu vyhnout:

*...it was essential to organise working-**class** women in the battle for the vote.* (O: 55)

*...je nezbytně nutné zapojit do boje za volební právo **pracující** ženy.* (P: 11)

***Class** was only one of the issues dividing suffragists.* (O: 55)

*Sufražetky ale nerozděloval jen odlišný **sociální původ**.* (P: 12)

Někdy bylo naopak třeba slovo *třída* zachovat:

*...which ignores not only a **class** but a whole sex.* (O: 58)

*...která ignoruje nejen jednu **společenskou třídu**, ale celé jedno pohlaví...* (P: 15)

Spojení *middle-class* jsem překládala jako *střední třída*, protože se i dnes celkem často používá a negativní konotace u něj nejsou tak silné.

Častým problémem byla vyjádření, která bylo potřeba nějakým způsobem konkretizovat. Někdy to ovšem bylo obtížné kvůli nedostatku kontextu jako například v následujícím případě, jedné z úvodních vět:

*National conflicts and debates took place against a backdrop of shifting **ideologies, processes and policies**...* (O: 51)

*Střety a debaty uvnitř národa se odehrávaly na pozadí měnících se **ideologií, procesů a postojů**...* (P: 7)

Někdy si konkretizaci vyžádal odlišný charakter angličtiny a češtiny, jindy jsem cítila potřebu použít konkrétnější vyjádření, abych přiblížila a trochu vysvětlila překládaný pojem:

*...which had now gone through the various stages of parliamentary **procedure**...* (O: 57)

*...který už prošel nejrozumnějšími stádii **schvalování** v parlamentu...* (P: 13)

*...but also alienated a significant portion of wider **nationalist opinion** with their assertion that* (O: 57)

*...ale zároveň si zneprátelily významnou část **nacionalistů** prohlášením, že...* (P: 14)

*...and within mainstream **unionism** the suffrage issue was generally regarded as an irrelevance.* (O: 58)

*I většina **unionistů** považovala volební právo žen za okrajovou záležitost...* (P: 15)

*...those revolutionaries **following an extra-parliamentary agenda** similarly felt that...* (O: 58)

*I ti nacionalisté, **kteří prosazovali svoji myšlenku jinde než v parlamentu**, měli za to, že...* (P: 15)

*...some women **shifted their allegiance**.* (O: 59)

*...některé ženy **přešly k opačnému táboru**.* (P: 16)

*...the tensions between the two movements could create both **ideological and practical difficulties**.* (O: 59)

*Rozpor mezi těmito dvěma hnutími mohl irským ženám, angažovaným v politickém dění, způsobovat **potíže jak v praktické, tak v ideologické oblasti**.* (P: 15)

*...had we but known we were **the pioneers in a long line**.* (O: 58)

*Kdybychom jen věděli, kolik **vězňů nás bude později následovat!*** (P: 14)

*Women on **both sides of the political divide** were also involved in...* (O: 64)

*Ženy z **obou protichůdných táborů** se však zapojily i do...* (P: 21)

*However, a **mass meeting** of suffragists held in Dublin in June 1912...* (O: 58)

***Masová demonstrace** v Dublinu v červnu 1912...* (P: 15)

*What **that** meant to protestantism no one could estimate...* (O: 62)

***Jeho** význam pro protestantismus byl nedožrnný...* (P: 19)

V předcházející větě se mluví o ženském pokroku, rozhodla jsem se proto ukazovací zájmeno *that* vztáhnout právě k tomu pokroku a přeložit ho jako *jeho význam*. Nedostatek kontextu neumožňuje přesně určit, k čemu se zájmeno *that* vztahuje, ale ženský pokrok se nabízí jako logické řešení.

V některých případech naopak došlo ke generalizaci či vynechání:

*...holding lunch-hour meetings at factory and mill gates, and **proclaiming their message from street corners**.* (O: 55)

*...shromáždění u bran továren v době polední přestávky nebo **vystoupení řečníků přímo na ulici**.* (P: 12)

*...with militant activism introducing another element of **division and disagreement** within...* (O: 57)

*Radikalismus se však stal dalším **dělicím prvkem** i uvnitř...* (P: 14)

*...training in the signalling section, as ambulance and **dispatch riders**, postal workers, typists and intelligence workers.* (O: 64)

*...které se učily signalizovat, jezdit v sanitkách, psát na stroji, pracovat na poště či jako špionky a **poslůčci**.* (P: 21)

*For many, one cause was intricately bound up with the other, with individual rights and freedoms seen as an integral part of wider constitutional or ideological issues, and **vice versa**.* (O: 52)

Pro mnohé z nich byl boj za jeden ideál nerozlučně spjat s jiným, jednotlivá práva a svobody totiž vnímaly jako neoddělitelnou součást širší politické či ideologické problematiky. (P: 7)

*The **dominating power** of ecclesiastics over education in Ireland, **which is already excessive**, would be largely increased...* (O: 63)

*Současná **nadvláda** kněží nad irským školstvím by se ještě více upevnila...* (P: 20)

Nadpis celé kapitoly *Emerging Identities* jsem se rozhodla mírně pozměnit v souladu s tím, že u nadpisů se často uplatňuje jistá volnost, protože musí být výstižné a zároveň poutavé. Zvolila jsem nadpis *Dvojí identita*, protože větší část druhé kapitoly opravdu pojednává o ženách s dvojí identitou – jednak nacionalistickou či unionistickou, jednak feministickou – a o konfliktech ke kterým tato dvojí identita vedla. Věřím, že jde o posun oprávněný, v zájmu zachování idiomatičnosti a poutavosti. Nadpis *Suffrage* označující začátek první podkapitoly jsem se rozhodla přeložit jako *Boj za volební právo*, protože celá podkapitola opravdu pojednává o boji žen za získání volebního práva. Nadpisu jsem tak dodala konkrétnější význam. Nadpis jednoho z citovaných novinových článků s názvem *Suffrage Catechism* jsem přeložila jako *Desatero sufražetky*, neboť desatero je obecně soubor

pravidel známější než katechismus, navíc spojení se slovem „desatero“ se v novinových článcích občas používá (desatero zdravé výživy atd.). *Scanty garments* jsem v souladu s tónem a stářím citace číslo 12 přeložila jako *sporé odění*. Novinářský úzus spolu se stářím druhého nezapojeného úryvku z týdeníku *Irish Citizen*, který vydávaly sufražetky, mě vedl k překladu spojení *we gather* jako *dle našich informací* a otevřené profeministické ladění téhož úryvku k překladu spojení *it will be remembered* jako *historie si jistě bude pamatovat*. V následujícím úryvku jsem se snažila zachovat expresivitu:

...the women — they are swift actionists — tore my hat from my head. An elderly "bum" thrust a dirty face close to me and shouted beerily: "Are ye a suff?" (O: 58)

...ženy – ty jednají vždycky rychle – mi strhly z hlavy klobouk. Pak se na mě nalepil špinavý postarší otrapa, táhlo z něj pivo, a zařval: „Ty seš ta sufražetka?“ (P: 15)

Problém činil i převod následujících metafor:

...suggesting that a reservoir of talent and ability was ready to be tapped. (O: 54)

...což dávalo tušit, že existuje mnoho dalších žen, které jen čekají na to, až dostanou příležitost projevit svůj talent a své schopnosti. (P: 10)

...because they all knew that the hand that rocked the cradle ruled the world. (O: 62)

...neboť všichni věděli, že kdo vychovává děti, vládne světu. (P: 19)

Zde se mi nepodařilo zachovat metaforu s kolébkou, snažila jsem se proto alespoň o zachování aliterace.

Militant action undoubtedly raised the temperature and heightened tension... (O: 58)

Radikalismus nepochybně přilil oleje do ohně a přispěl jak ke zvýšení napětí... (P: 14)

...each rifle we put in their hands will represent to us a bolt fastened behind the door of some Irish home to keep out the hostile stranger. (O: 60)

Každá puška, kterou jim vložíme do rukou, bude pro nás symbolem petlice na dveřích jednoho irského domova, petlice, která ho bude chránit před nepřátelským cizincem. (P: 17)

V tomto případě mi nepřišlo nutné specifikovat, že jde o petlici, která je už „zaklapnutá“.

...with women's major contribution seen to be in the private domain, **sustaining and nurturing family life** and ... (O: 59)

...místo ženy bylo především v domácnosti, kde měla **pečovat o rodinný krb** a... (P: 16)

2.4.3. Syntax

Problémem občas bylo spojení vazby *there is* s abstraktním podmětem:

...**there was considerable overlap** between the various strands of female activism. (O: 52)

...**se** činnost nejrůznějších ženských hnutí do značné míry **překrývala**. (P: 7)

...and **there was some shifting of allegiance** between militant and non-militant groupings. (O: 57)

...a některé ženy **přešly od militantních skupin k nemilitantním a naopak**. (P: 14)

Jindy bylo třeba zaměnit pasivum za aktivum, aby věta zněla přirozeněji:

Skefington recalled a meeting in Limerick where **she was confronted by an angry mob**. (O: 58)

Skefingtonová vzpomíná na shromáždění v Limericku, kde **musela čelit rozvášněnému davu**. (P: 15)

The fear that inclusion of suffrage in the already contentious and difficult parliamentary debates would irretrievably damage the passage of Home Rule **has already been noted**... (O: 58)

Někteří nacionalisté se totiž obávali, že kdyby se v parlamentních debatách, které byly už tak dost složité a obtížné, věnovali i tématu volebního práva žen... (P: 15)

Tradičním překladatelským oříškem bývá participium, protože jeho převod do češtiny pomocí přechodníku se cítí jako zastaralý:

Developments on the island to a large extent paralleled those in Britain, with small groups **emerging** firstly in the urban centres of Belfast and Dublin... (O: 52)

Vývoj na ostrově odrážel do značné míry vývoj v Británii. Nejdříve **vznikly** malé skupinky ve velkých městech jako Belfast a Dublin... (P: 8)

Unionist women were also involved at a more populist level in working-class Protestant culture, **participating** from around 1887 in a short-lived association of loyal Orangewomen. (O: 61)

Unionistky pronikly i do lidových vrstev mezi protestantské dělnice. Zhruba od roku 1887 se podílely na činnosti organizace loajálních oranžistek, která ovšem brzy zanikla. (P: 19)

V některých větách, které pocházely ze starých novin (druhý nezapojený úryvek), se vyskytovala zvláštní syntax. Přeložena byla spíše volně:

...and the need for applying fundamental remedies to the grievances which lead to these violent methods? - in this case, Votes for Women. (O: 56)

...a že je naopak třeba opravdu odstranit křivdy, které vedou až k použití násilí? Přitom řešení je jednoduché - dát ženám volební právo. (P: 13)

...; the reform, we may assume, that the amendment in this respect of Irish officialdom is permanent and not accidental. (O: 56)

Předpokládáme, že toto zlepšení v irské byrokracii je trvalé a ne náhodné. (P: 13)

2.4.4. Interpunkce

V textu se poměrně často vyskytují pro spojení dvou vět pomlčky. Takovéto spojování není v češtině tolik časté, snažila jsem se proto většinou nahradit pomlčku jiným interpunkčním znaménkem.

...the leaders of the IWFL made the decision to engage in more public militant action — after all, if northern unionists were prepared to resort to violent methods to demand... (O: 57)

Představitelkám IWFL připadalo, že už vyčerpaly všechny ostatní možnosti, rozhodly se proto pro militantní činy, které by veřejnost více zasáhly. Ostatně pokud byli unionisté ze severu Irska připraveni uchýlit se k násilí, aby dosáhli... (P: 13)

2.4.5. Organizace textu

Ve dvou případech citáty následují až za volně vloženými úryvky, rozhodla jsem se je v překladu pro přehlednost přemístit tak, aby následovaly přímo za větami, které je uvozují. Všechny tři do textu nezapojené úryvky jsou pro přehlednost odděleny na začátku i na konci tlustými čarami. Citace, které jsou v originále v bloku a bez uvozovek jsem ponechala v této formě i v překladu, jen jsem pro ně zvolila o stupeň větší písmo než v originále. Ve větě, kde citace následuje přímo po zvláštním uvození, jsem se rozhodla posunout hranici citace a udělat z uvozovací věty přímo součástí citátu, opět pro zvýšení přehlednosti:

As she made her escape, “the women — they are swift actionists — tore my hat from my head.
(O: 58)

Když jsem se snažila uniknout, ženy – ty jednají vždycky rychle – mi strhly z hlavy klobouk.
(P: 15)

Anglické názvy v poznámkách pod čarou jsem nepřekládala. Poznámky by se tím jednak neúměrně rozrostly a požadovaný rozsah překladu by byl překročen, jednak názvy publikací obsahují povětšinou slova jako *feminism*, *pacifism* nebo *politics*, tedy slova velmi podobná českým slovům stejného významu. Pokud by si chtěl čtenář navíc některou z publikací, ze kterých je citováno, vyhledat, lépe mu poslouží anglické názvy.

2.5 Závěr

Překlad tohoto textu byl pro mě velmi cennou zkušeností. Ověřila jsem si, že překladatel nemůže dobře překládat bez znalosti kontextu a že je často nezbytně nutné, aby se o překládané problematice dozvěděl co nejvíc. Neodradilo mě to, ba naopak, překlad se tak ukázal být možností, jak obohatit o vědomosti nejen čtenáře, ale i překladatele. Snažila jsem se text českému čtenáři zpřístupnit pomocí občasných nenásilných vnitrotextových vysvětlivek, na druhou stranu jsem ale nechtěla udělat z publikace, která je v podstatě odborná, výkladovou příručku, proto bylo třeba s vysvětlivkami šetřit. Dále jsem se snažila čtenáři přiblížit expresivní a konativní funkci, kterou v době svého vzniku před přibližně sto lety měly mnohé texty, ze kterých je v knize citováno.

Resumé

Cílem této bakalářské práce bylo vypracovat překlad a následně komentář k tomuto překladu, který se zaměřil na překladatelskou analýzu originálu, metodu překladu, typologii překladatelských problémů a překladatelských posunů. Překládaný text pocházel z knihy *Women in Ireland: A century change* od autorky Myrtle Hill. Kniha pojednává o roli irských žen v důležitých událostech, které se v Irsku odehrály v průběhu dvacátého století. Přináší také zajímavé informace o každodenním životě žen v různých obdobích. Kniha obsahuje velké množství irských reálií a také citací, z nichž některé pocházejí z textů asi sto let starých. Převod reálií a citací byl jedním z hlavních překladatelských problémů. Při převodu byl kladen důraz na srozumitelnost textu a správnost reálií.

This bachelor's thesis consists of a translation and a commentary covering four points: translation analysis of the original, translation method, typology of translation problems and shifts. The translated text is a part of a book *Women in Ireland: A century change* written by Myrtle Hill. The book gives an account of the involvement of Irish women in important events which took place in Ireland in the 20th century. It also brings interesting information about their everyday life in different periods. It contains much information about Irish culture and politics of that time and many citations from texts which are about hundred years old. The translation of the citations and the culture-bound facts was a major challenge. The translation concentrated mainly on comprehensibility of the text and correctness of culture-bound facts.

Seznam použité literatury

Primární literatura

HILL, Myrtle. 2003. *Women in Ireland: A century of change*. Belfast: Blackstaff Press, 2003. ISBN 0-85640-740-2.

Sekundární literatura

MOODY, Theodore, W. 1996. *Dějiny Irska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-656-7.

Internetové zdroje

The unmanageables. Hanna Sheehy-Skeffington. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z <<http://theunmanageables.blogspot.com/2006/03/hanna-sheehy-skeffington-1877-1946.html>>

Voces Novae: Chapman University Historical Review, sv. 1, č. 1 (2009). Bean na h-Éireann: Feminism and Nationalism in an Irish Journal, 1908-1911. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z <<http://journals.chapman.edu/ojs/index.php/VocesNovae/article/viewFile/13/103>>

The Irish War. Cumann na mBan. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z <<http://theirishwar.com/organizations/cumann-na-mban/>>

The All-Party Oireachtas Committee On The Constitution. Irish constitution. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z <<http://www.constitution.ie/constitution-of-ireland/default.asp?UserLang=EN>>

PRONI. The Ulster Covenant. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z <http://www.proni.gov.uk/index/search_the_archives/ulster_covenant.htm>

Slovníky, jazykové příručky

HEIS, Karel; HODEK, Břetislav. *Velký anglicko-český slovník*. 3. vyd. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0632-X.

Cambridge Advanced Learner's Dictionary [online]. Dostupné z WWW: <<http://dictionary.cambridge.org/>>

Pravidla českého pravopisu. kol. pracovníků ÚJČ AV ČR. Praha, Academia: 1998. ISBN 80-200-0475-0.

Velký anglicko-český slovník. [CDrom]. Lingea, 2001. Verze 4.0.

Přílohy